

ΑΠ 1515/2017

Νομιμοποίηση προμηθειών ιατρικών υλικών στρατιωτικών νοσοκομείων που συνήφθησαν χωρίς την τήρηση διατυπώσεων ως προς τον τύπο και τη διαδικασία σύναψης των σχετικών συμβάσεων. Η ρύθμιση του άρθρου 4 Ν. 4132/2013 για την άμεση εξωδικαστική πληρωμή των υποχρεώσεων όλων των νοσηλευτικών ιδρυμάτων αφενός μεν δεν είναι υποχρεωτική και δεν εμποδίζει τον δικαιούχο να επιδιώξει δικαστικώς την σχετική αξίωσή του, αφετέρου δεν αποτελεί προϋπόθεση για την προβλεπόμενη νομιμοποίηση των σχετικών συμβάσεων με την υποπ. Γ2 αριθ. 3 του Ν. 4093/2012. Αναιρεί εφετειακή απόφαση.

ΑΡΙΘΜΟΣ 1515/2017

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Α2' Πολιτικό Τμήμα

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τους Δικαστές: Γεώργιο Σακκά, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, ο οποίος ορίστηκε με την υπ' αριθμ. 64/2017 Πράξη της Προέδρου του Αρείου Πάγου, κωλυόμενης της Αντιπροέδρου του Αρείου Πάγου Δήμητρας Παπαντωνοπούλου, Ιωσήφ Τσαλαγανίδη, Γεώργιο Κοντό, Αβροκόμη Θούα-Εισηγήτρια και Μιλτιάδη Χατζηγεωργίου, Αρεοπαγίτες.

ΣΥΝΗΛΘΕ σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του, στις 13 Μαρτίου 2017, με την παρουσία και της γραμματέως, Θεοδώρας Παπαδημητρίου, για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

Της αναιρεσείουσας: ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «ΜΕΝΤΙΚΑΛ ΛΑΪΤ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ» και το διακριτικό τίτλο «Medical Lite», που εδρεύει στον Πειραιά και εκπροσωπείται νόμιμα, εκπροσωπήθηκε δε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Κωνσταντίνο Καταβάτη, με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 του Κ.Πολ Δ.

Του αναιρεσιβλήτου: Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπείται νόμιμα από τους Υπουργούς Οικονομικών και

Εθνικής Άμυνας που κατοικοεδρεύουν στην Αθήνα και εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο του Θεόδωρο Ράπτη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 του Κ.Πολ.Δ.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 26-10-2009 αγωγή της ήδη αναιρεσείουσας, που κατατέθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 2036/2014 του ίδιου Δικαστηρίου και 3437/2015 του Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί η αναιρεσείουσα με την από 22-5-2016 αίτησή της.

Κατά τη συζήτηση της αίτησης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν, όπως σημειώνεται πιο πάνω.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Με το άρθρο 41 του ν.δ/τος 496/1974 «περί λογιστικού των Ν.Π.Δ.Δ. «ορίζεται ότι κάθε σύμβαση για λογαριασμό ν.π.δ.δ. που έχει αντικείμενο άνω των 10.000 δραχμών (ήδη 2.500 ευρώ σύμφωνα με την 2/42053/0094/02 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών)ή δημιουργεί υποχρεώσεις διαρκείας, εφόσον δεν ορίζεται άλλως, υποβάλλεται στον τύπο του ιδιωτικού εγγράφου. Η πρόταση κατάρτισης σύμβασης και η αποδοχή αυτής μπορεί να γίνουν και με ιδιαίτερα έγγραφα. Η ακυρότητα δε από τη μη τήρηση έγγραφης αποδοχής, αίρεται σε περίπτωση εκπλήρωσης της σύμβασης (Ολ.ΑΠ 862/1984). Επίσης, με το άρθρο 7 του ν. 2955/2001, για την κατάρτιση συμβάσεων προμηθειών Νοσοκομείων, προβλέπεται η προηγούμενη διενέργεια διαγωνισμού, εκτός εάν με υπουργική απόφαση έχει καθοριστεί ανωτάτη τιμή προμηθείας χωρίς διαγωνισμό, όσον αφορά συγκεκριμένα υλικά που δεν είναι συγκρίσιμα ή των οποίων η καταλληλότητα εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες κάθε ασθενούς. Συμβάσεις προμηθειών, για τις οποίες δεν έχει τηρηθεί ο προβλεπόμενος έγγραφος τύπος και οι λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις κατάρτισής τους είναι άκυρες και από αυτές μπορεί να γεννηθεί μόνο αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο Ι παρ.Γ υποπαρ. Γ2, «ΠΛΗΡΩΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ-ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ» αριθμ. 3 του ν. 4093/2012, «οι δαπάνες προμήθειας φαρμάκων, υγειονομικού υλικού, ορθοπεδικού υλικού και χημικών αντιδραστηρίων των στρατιωτικών νοσοκομείων και του ΝΙΜΙΤΣ, των στρατιωτικών φαρμακείων και του Κέντρου Εφοδιασμού Ναυτικού που πραγματοποιήθηκαν έως και 31-12-2011 δύνανται να εξοφληθούν κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 21, 82 και 83 του ν.2362/1995, του ν.2286/1995, του πδ. 60/2007, του πδ. 118/2007 και του πδ 113/2010». Με την διάταξη αυτή, που αποσκοπεί στην εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του Δημοσίου προς τους προμηθευτές στρατιωτικών νοσοκομείων και λοιπών αναφερομένων σ' αυτές ιδρυμάτων, ορίστηκε ότι οι δαπάνες προμήθειας φαρμάκων υγειονομικού και ορθοπεδικού υλικού και χημικών αντιδραστηρίων, που πραγματοποιήθηκαν μέχρι την 31-12-2011 εξοφλούνται κατά παρέκκλιση των μνημονευομένων σ' αυτές διατάξεων, δηλαδή και χωρίς την τήρηση της διαδικασίας που προβλέπεται από τις διατάξεις αυτές, στην οποία περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η ενέργεια διαγωνισμού για τις προμήθειες που υπερβαίνουν ορισμένο όριο δαπάνης και η τήρηση τύπου για την κατάρτιση των σχετικών συμβάσεων που έχουν ήδη εκτελεστεί. Η παράλειψη τήρησης των διατυπώσεων αυτών καλύπτεται εκ των υστέρων με την εν λόγω διάταξη και έτσι οι σχετικές συμβάσεις, κατά νομοθετική βούληση, καθίστανται έγκυρες και ισχυρές (ΑΠ 543/2015). Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 4132/2013 «1, η εξόφληση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τρίτους των Νοσηλευτικών ιδρυμάτων του ΕΣΥ, του ΠΓΝ Παπαγεωργίου, των λοιπών Φορέων Γενικής Κυβέρνησης που λειτουργούν υπό τη μορφή ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ και εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας, του Αιγινήτειου Νοσοκομείου Αθηνών, του Αρεταίειου Νοσοκομείου Αθηνών, του ΝΙΜΙΤΣ και των στρατιωτικών νοσοκομείων που έχουν προκύψει από την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών και μέχρι του ύψους των υφισταμένων κατά την 31η Δεκεμβρίου 2011 υποχρεώσεων αυτών, σύμφωνα με την υποπαράγραφο Γ2 του ν. 4093/2012, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, πραγματοποιείται υπό την προϋπόθεση της παραίτησης των δικαιούχων από οποιαδήποτε άλλη αξίωση και ένδικο μέσο συμπεριλαμβανομένων και των τόκων υπερημερίας. 2. Η αποδοχή της ρύθμισης από τους δικαιούχους συντελείται με την υποβολή σχετικής υπεύθυνης δήλωσης εκ μέρους του δικαιούχου που κατατίθεται στην αρμόδια Υπηρεσία του νοσηλευτικού ιδρύματος». Είναι σαφές, ότι ο σκοπός της προβλεπόμενης με την διάταξη του προαναφερθέντος άρθρου 4 του νόμου 4132/2013 ρύθμισης, όπως προκύπτει και από την αιτιολογική του έκθεση, είναι η άμεση εξωδικαστική ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων μέχρι 31-12-2011 υποχρεώσεων όλων των νοσηλευτικών ιδρυμάτων του ΕΣΥ, είτε είχαν καταρτιστεί εξ' αρχής εγκύτως, κατά τον τύπο και τη διαδικασία σύναψής τους, είτε κατέστησαν εκ των υστέρων έγκυρες, κατά την υποπαράγραφο Γ2 του ν. 4093/2012. Η ρύθμιση αυτή εξάλλου την οποία ο δικαιούχος πρέπει να αποδεχθεί προκειμένου να επιτύχει την άμεση εξόφληση των απαιτήσεων του από τους

αναφερόμενους στην ανωτέρω διάταξη φορείς, αφενός μεν, δεν είναι υποχρεωτική και δεν εμποδίζει τον δικαιούχο να επιδιώξει δικαστικώς την σχετική του αξίωση (σχ. ΣΤΕ 3125/2015), αφετέρου δε, δεν αποτελεί προϋπόθεση για την προβλεπόμενη εκ των υστέρων νομιμοποίηση των σχετικών συμβάσεων με την υποπαρ. Γ2 αριθμ.3 του ν. 4093/2012. Τέλος, κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ, αναιρέση επιτρέπεται αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται, αν δεν εφαρμοστεί, ενώ δεν συνέτρεχαν οι πραγματικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του, ή αν εφαρμοστεί, ενώ δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις αυτές, καθώς και αν εφαρμοστεί εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή (ολΑΠ 10/2011,7/2006). Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο κρίνοντας επί της από 26-10-2009 αγωγής της ενάγουσας και ήδη αναιρεσείουσας, με την οποία αφού ιστορούσε, ότι δυνάμει διαδοχικών συμβάσεων που κατήρτισε με το εναγόμενο και ήδη αναιρεσίβλητο (Ελληνικό Δημόσιο) για τις ανάγκες του Ναυτικού Νοσοκομείου Αθηνών, κατά το χρονικό διάστημα από 23-5-2008 μέχρι και 2-4-2009, κατόπιν σχετικών εγγράφων προτάσεων του, πώλησε και παρέδωσε στο τελευταίο αυθημερόν κατά την έκδοση κάθε τιμολογίου, ιατρικά υλικά (ενδοφακούς), ζήτησε να υποχρεωθεί το τελευταίο να της καταβάλει το υπόλοιπο του συμφωνηθέντος τιμήματος, ύψους 99.320 ευρώ ,με το νόμιμο τόκο και τους τόκους υπερημερίας του εξοφληθέντος τιμήματος, δέχθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση, κατά το ενδιαφέρον την αναιρετική διαδικασία μέρος, όπως προκύπτει από την επισκόπηση της (αρθρ. 561 παρ. 2 ΚΠολΔ) το ακόλουθο: «... σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4 του Ν. 4132/2013 τέθηκε ρητά ως προϋπόθεση για την εκ των υστέρων, με τη διάταξη της υποπαρ. Γ2 του άρθρου μόνου του Ν. 4093/2012, νομιμοποίηση των άκυρων συμβάσεων η παραίτηση των δικαιούχων από οποιαδήποτε άλλη αξίωση και ένδικο μέσο συμπεριλαμβανομένων και των τόκων υπερημερίας, της παραίτησης αυτής συντελούμενης με την υποβολή σχετικής υπεύθυνης δήλωσης εκ μέρους του δικαιούχου κατατεθειμένης στην αρμόδια Υπηρεσία του νοσηλευτικού ιδρύματος. Στην προκειμένη περίπτωση, όμως, η ενάγουσα(ήδη αναιρεσείουσα), δικαιούχος της ένδικης αξίωσης, ούτε επικαλείται ούτε βέβαια αποδεικνύει ότι προέβη σε σχετική δήλωση παραίτησης από οποιαδήποτε άλλη αξίωση της, ένδικο μέσο και των τόκων υπερημερίας με την υποβολή σχετικής υπεύθυνης δήλωσης κατατεθειμένης στην αρμόδια υπηρεσία του Ναυτικού Νοσοκομείου Αθηνών, όπως επιβάλλει η ως άνω διάταξη και συνεπώς οι ένδικες άκυρες συμβάσεις πώλησης ουδέποτε νομιμοποιήθηκαν...».

Με βάση την παραδοχή αυτή, το Εφετείο, ακολουθώντας, αφού δέχθηκε την έφεση του αναιρεσίβλητου και εξαφάνισε την απόφαση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, η οποία είχε κάνει δεκτή την αγωγή της αναιρεσείουσας, την απέρριψε ως μη νόμιμη. Έτσι που έκρινε το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφαση, εσφαλμένα ερμήνευσε τις ανωτέρω ουσιαστικού δικαίου διατάξεις και εσφαλμένα εφάρμοσε αυτή του άρθρου 4 του νόμου 4132/2013 που δεν έπρεπε να εφαρμοστεί και δεν εφάρμοσε την διάταξη της υποπαρ. Γ2 περ. 3 του νόμου 4093/2012, που ήταν εν προκειμένω εφαρμοστέα. Επομένως, είναι βάσιμος ο μόνος λόγος αναιρέσης από το άρθρο 559 αριθμ. 1 ΚΠολΔ με τον οποίο η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Εφετείο την ανωτέρω πλημμέλεια.

Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση του Εφετείου Αθηνών, και να παραπεμφθεί η υπόθεση στο ίδιο Εφετείο, συντιθέμενο από άλλους δικαστές εκτός εκείνων που την εξέδωσαν (άρθρ. 580 παρ.3 ΚΠολΔ). Τέλος πρέπει να διαταχθεί η επιστροφή στην αναιρεσείουσα του παραβόλου που κατέβαλε (άρθρ.495 παρ.4 ΚΠολΔ) και να καταδικαστεί το αναιρεσίβλητο, που ηττήθηκε στα δικαστικά της έξοδα (άρθρ. 176, 183 ΚΠολΔ) κατά τα οριζόμενα στο διατακτικό, μειωμένα όμως κατ' άρθρο 22 του ν. 3693/1957.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί την 3437/2015 απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Παραπέμπει την υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο, συντιθέμενο από άλλους δικαστές.

Διατάσσει την επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου στην αναιρεσείουσα.

Καταδικάζει το αναιρεσίβλητο στα δικαστικά έξοδα της αναιρεσείουσας, το ποσό των οποίων ορίζει σε τριακόσια (300) ευρώ.

ΚΡΙΘΗΚΕ και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 14 Ιουνίου 2017.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΕ στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριό του, στις 6 Σεπτεμβρίου 2017.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ